

5.6.2024

Verohallinto

Valtiovarainministeriön kannanotto vuoden 2023 tilinpäätöksestä

Valtiovarainministeriö antaa valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n mukaisen perustellun kannanottonsa Verohallinnon vuoden 2023 tilinpäätöksestä.

Tilinpäätöskannanoton perustana ovat viraston tilinpäätös, joka sisältää toimintakertomuksen, sekä siitä annettu valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus.

Ministeriön yleisarvio Verohallinnon tuloksellisuudesta ja tavoitteiden saavuttamisesta on **erinomainen** (asteikko: erinomainen, hyvä, tyydyttävä, välttävä, heikko). Verohallinto on saavuttanut tulossopimuksessa vuodelle 2023 asetetut tulostavoitteet lähes täysin.

Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksessa ei ollut virastolle huomautuksia.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Verohallinnon tuloksellisuus on kehittynyt viime vuosina positiiviseen suuntaan. Toimintavarmuus on pysynyt korkealla tasolla. Verohallinto on onnistunut hyvin perustehtävässään turvata verotulot yhteiskunnan toimintojen ja palvelujen rahoittamiseksi.

Vuoden 2023 tulossopimuksessa Verohallinnolle oli asetettu 23 numeerista tavoitetta, joista toteutui 20 ja toteutumatta jäi 3. Tulossopimuksessa liitteissä olleista tulorekisteriyksikön 4 numeerisesta tavoitteesta toteutui 3 ja toteutumatta jäi 1. Veronsaajien oikeudenvilvontayksikön 6 numeerisesta tavoitteesta toteutui 3 ja toteutumatta jäi 3.

1.1. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Virasto saavutti tavoitteensa täysin.

Valtiovarainministeriön hallinnonalan vaikuttavuustavoitteita tukevat tavoitteet saavutettiin.

Verotulojen tehokas kertymä turvataan edistämällä veronmaksuyönteisyyttä, antamalla ennakoivaa ohjausta ja hoitamalla verovalvonta uskottavasti: Asiakkaiden luottamus Verohallintoon ja valvonnan tehokkuuden arviot olivat tavoitetta parempia.

Harmaan talouden torjuntaa tehostetaan ja verovajetta supistetaan kehittämällä verotustoimintoja, tehostamalla valvontaa ja parantamalla yhteistyötä viranomaisten välillä: Uusien verovelkojen määrään liittyvä tavoite saavutettiin.

Verokertymä

Verohallinnon strategisen tason tavoitteista oikea-aikaisesti maksettujen verojen osuuden kasvaminen, verovelkojen määrän aleneminen ja verovajeen pysyminen alhaisena edistävät talousarvion verotulojen tehokasta kertymistä koskevan yhteiskunnallisen vaikuttavuustavoitteen toteutumista. Tulossopimuksessa oli kaksi verokertymään liittyvää tavoitetta: Oikea-aikaisesti maksettujen verojen osuus ja uusien verovelkojen osuus verovelkojen kokonaismäärästä. Oikea-aikaisesti maksettujen verojen osuutta koskeva tavoite saavutettiin (93 prosenttia). Myös uusien verovelkojen osuus (33 prosenttia) oli tavoitetasoa (alle 35 prosenttia) alhaisempi ja tavoite siten saavutettiin.

Verotulojen bruttokertymä vuonna 2023 oli 103,5 miljardia euroa. Verotulojen nettokertymä oli 81,6 miljardia euroa. Nettokertymän lisäys oli 0,1 prosenttia edellisvuoteen verrattuna.

Maksamatta olevien verojen määrä vuoden 2023 lopussa oli 3,86 miljardia euroa. Verovelkojen määrä kasvoi 3,5 prosenttia edellisvuodesta. Verohallinnon laskelmien mukaan arvonlisäveron verovaje oli vuonna 2022 noin 3 prosenttia arvonlisäveron lainmukaisesta kertymästä. Arvonlisäverovajeessa ei ole tapahtunut viime vuosina merkittävää muutosta. Kansainvälisesti vertaillen arvonlisäveron verovaje Suomessa on Euroopan alhaisimpia.

Verojäämien merkittävän määrän vuoksi on edelleen tarpeen, että verojäämiin vaikuttavista ilmiöistä kerätään tietoja ja verojäämien pienentämiseksi kohdistetaan tehokkaita toimenpiteitä myös ennaltaehkäisevästi.

Veronmaksajien luottamuksen ja veromyönteisyyden pitäminen korkealla tasolla on ensiarvoisen tärkeää myös tulevaisuudessa.

Verovalvonta

Tulossopimuksessa Verohallinnolle oli asetettu kaksi tavoitetta, joita mitattiin asiakkaille tehdyn asennekyselyn tulosten perusteella: Asiakkaista 90 prosenttia arvioi verovalvonnan olevan tehokasta (tavoite 80 prosenttia). Kyselyn perusteella myös luottamus Verohallintoon oli korkealla tasolla 91 prosentissa (tavoite 90 prosenttia).

Verohallinto on kartoittanut toimintaympäristön muutosten (esimerkiksi digitalisaatio, alustatalous, kansainvälistyminen, pienyrityksiin) vaikutuksia ja ryhtynyt toimenpiteisiin verotulojen turvaamiseksi. Kevyiden, reaaliaikaisten ja ennakoita ohjaavien toimenpiteiden osuus on kasvanut, mutta samanaikaisesti valvonnan toimenpiteitä kohdistettiin erityisesti niille alueille, joissa veroriskit ovat verokertymän näkökulmasta suurimmat.

Verovalvonnassa on tarkoituksenmukaista jatkossakin käyttää sellaisia valvontakeinoja, joissa vaikuttavuus on kokonaisuutena suurin ja kohdistaa toimenpiteitä verokertymän kannalta riskialttiisiin kohteisiin.

Harmaan talouden torjunta oli keskeinen valvonnan painopistealue. Harmaan talouden tarkastuskohteiden kohdevalinnan hyvästä osuvuudesta kertoo toimenpiteellisten tarkastusten osuus 93 prosenttia ja rikosilmoitusharkintaan edenneiden osuus 86 prosenttia. Viranomaisyhteistyö harmaan talouden torjunnassa eri tahojen kanssa on ollut laajaa ja monipuolista ja kansallisen harmaan talouden ja talousrikollisuuden vastaisen toimenpideohjelman eri hankkeita on edistetty aktiivisesti.

1.2. Toiminnallinen tuloksellisuus

1.2.1. Toiminnallinen tehokkuus

Virasto saavutti tavoitteensa pääosin.

Verohallinnon tarjoamien sähköisten palveluiden käyttö on edelleen lisääntynyt ja Verohallinto saavutti sähköiselle asiointille asetetut tavoitteet. Henkilöasiakkaissa sähköisen tuloveroilmoittamisen osuus oli 91 prosenttia (tavoite 88 prosenttia) veroilmoituksen palauttaneista, kasvua oli kaksi prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta. Sähköisten verokorttimuutosten osuus kaikista verokorttimuutoksista oli tavoitteen mukainen 76 prosenttia.

Verohallinnon toimintamenomomentille myönnettiin määrärahaa vuonna 2023 yhteensä 411,7 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 menot olivat 455,9 miljoonaa euroa. Suurimpia menoeriä ovat henkilöstö- ja IT-menot. Siirtomäärärahakanta pieneni noin 44,1 miljoonaa euroa. Kustannusvastaavuuden mittarina käytetty Verohallinnon nettomenot suhteessa bruttoverotuloihin oli 0,44 prosenttia eli tavoite (0,6 prosenttia) saavutettiin. Ennakkoratkaisujen kustannusvastaavuus oli 51 prosenttia. Asetettua tavoitetta (55–65 prosenttia) ei saavutettu.

1.2.2. Tuotokset ja laadunhallinta

Virasto saavutti tavoitteensa lähes täysin.

Verohallinnon asiakastytyväisyys on pysynyt korkealla tasolla. Henkilöasiakkaille heti puhelinasioinnin palvelutapahtuman jälkeen tehdyssä tekstiviestikyselyssä tyytyväisten osuus oli 93 prosenttia (tavoite 90 prosenttia). Yritysassiakkaiden tyytyväisten osuus parani edellisvuodesta ja oli 90 prosenttia (tavoite 85). Puhelinasioinnin sujuvuutta koskevat tavoitteet saavutettiin sekä verokorttipuheluissa että muissa puheluissa.

Verotuspäätösten pysyvyys hallinto-oikeudessa oli 87 prosenttia, mikä ylitti asetetun 85 prosentin tavoitteen.

Toimintavuoden aikana verotuksen ja tilityksen aikatauluissa ei ollut poikkeamia. Sähköisessä asiointissa oli yksi suunnittelematon käyttökatko, joten tavoitteeseen ei tältä osin päästy. Tavoitetta tarkasteltaessa on otettava huomioon, että vuoden 2023 aikana on tapahtunut useita palvelunestohyökkäyksiä Verohallinnon sähköisiä palveluita kohtaan. Osasta hyökkäyksiä on ollut haittaa myös palveluiden saatavuudelle. Lisääntyneistä palvelunestohyökkäyksistä ei kuitenkaan aiheutunut yli neljän tunnin pituisia käyttökatkoja, joka on otettu tulossopimuksen mittariksi. Tätä voidaan pitää hyvänä suorituksena. Verohallinto on kehittänyt menettelyjä palvelunestohyökkäysten havaitsemiseksi ja torjumiseksi.

1.2.3. Henkilöstövoimavarojen hallinta ja kehittäminen

Virasto saavutti tavoitteensa lähes täysin.

Työtytyväisyysindeksi (VMbaro) nousi 3,77:sta 3,78:een. Asetettu tavoite 3,7 saavutettiin. Johtajuusindeksi parani 3,66:sta 3,69:ään ja tavoite 3,6 saavutettiin. Yhdenvertaisuuden, oppimis- ja uudistumiskokemuksessa sekä työnantajakuvasa tulokset olivat yli 4:n ja tavoitteet saavutettiin. Sairauspoissaolot olivat 9,6 työpäivää henkilötyövuotta kohti. Ne laskivat edellisvuoden 11,0:sta, mutta asetusta tavoitteesta (9) jäätettiin.

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeista

Tulossopimuksen toteutumista on seurattu valtiovarainministeriön ja Verohallinnon välisissä neuvotteluissa puolivuositain. Lisäksi tulossopimukseen liittyviä asioita on käsitelty vero-osaston ja Verohallinnon johdon säännöllisissä tapaamisissa. Yhteistyö ministeriön ja viraston välillä on ollut avointa, molemminpuoliseen luottamukseen perustuvaa ja sujuvaa.

Valtiovarainministeriö katsoo, että raportoinnin perusteet ovat olleet ohjauksen ja tulosvastuun kannalta asianmukaiset. Tulossopimuksen tavoitteiden toteutumi-

sesta on esitetty selkeä yhteenvetotaulukko ja raportoitu lisäksi sanallisesti kattavasti. Valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan Verohallinnon tulisi harkita jatkossa tulossopimukseen kirjattujen hankkeiden etenemisestä raportointia myös tilinpäätöksessä.

Tulossopimuksen tavoitemittaristoa on kehitetty vuodelle 2024 ja kehitystyö jatkuu edelleen. Tulossopimuksen kehittämisessä tulee pyrkiä sellaisten mittareiden löytämiseen, jotka parhaalla mahdollisella tavalla kuvaisivat Verohallinnon tuloksellisuuden kehitystä. Kehitystyössä on hyvä arvioida yksittäisten mittareiden painoarvoa tulostavoitteiden kokonaisuuden näkökulmasta ja mahdollisuuksien mukaan luoda mittareita, jotka kuvaisivat laajemmin tavoitteiden toteutumista.

Tulossopimuksessa on useissa kohdissa nostettu esiin asioiden liittyminen Verohallinnon strategiaan tavoitteisiin. Strategisten tavoitteiden toteutumisesta raportointi jää kuitenkin epäselväksi tilinpäätöksessä. Tulossopimuksessa olisi mahdollista selkeämmin todeta, että kysymyksessä on taustoittava tieto, jos tavoitteiden toteutumisesta ei ole tarkoitus raportoida tilinpäätöksessä.

Verohallinto on korjannut tilinpäätöksen talousarvion toteumalaskelman tuloarviotilien virheellisesti ilmoitetut yhteissummat, ja korjattu tilinpäätös on hyväksytty ja allekirjoitettu 3.4.2024.

3. Toimenpiteet, joihin viraston on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Hallitusohjelman tuottavuusohjelman tavoitteiden toteuttaminen edellyttää Verohallinnolta merkittäviä säästötoimenpiteitä hallituskauden aikana. Toimenpiteet tulee kohdentaa verotulojen kertymisen turvaamiseksi ensisijaisesti muihin toimiin kuin valvonnan heikentämiseen.

Verotulojen turvaamiseksi on tärkeää edelleen panostaa tehokkaaseen ja uskottavaan verovalvontaan. Samaan aikaan on keskeistä huolehtia henkilöstön riittävän laaja-alaisesta ja myös syvällisestä verotuksen osaamisesta. Lähivuosien haasteena on varmistaa osaavan työvoiman saatavuus tehtävien painottuessa entistä enemmän vaatimaan asiantuntijatyöhön. Lisäksi tulee kiinnittää huomiota verojäämien määrän kehitykseen.

Verohallinto on ollut edelläkävijä julkisella sektorilla digitalisaatiokehityksen huomioon ottamisessa ja hyödyntämisessä toiminnassaan. Sähköisten palveluiden, kuten ilmoittamisrajapintojen, kehittäminen helpottaa asiakkaiden sekä Verohallinnon toimintaa ja on omiaan parantamaan myös tuloksellisuutta.

Suomen turvallisuusympäristön muuttumisen johdosta on myös tärkeää, että Verohallinto kiinnittää myös jatkossa riittävästi huomiota varautumistoimien suunnitteluun. Toiminnan suunnittelussa on myös tärkeää huolehtia, että mahdollisissa häiriötilanteissa Verohallinnolla on riittävä kyvykkyyden suoriutua sille säädetyistä tehtävistä mahdollisimman hyvin.

4. Valtiovarainministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Verohallinto on verojen kerääjänä keskeisin toimija julkisen talouden rahoittamisessa. Julkisen talouden tulevien vuosien haasteista huolimatta jatkossakin verojen vaikuttavalle keräämiselle tulee varmistaa riittävät voimavarat. Julkisen hallinnon tuottavuusohjelman virastoille asettamat säästövaatimukset otetaan huomioon tulossopimuksen mittareiden tavoitetasoissa. Valtiovarainministeriössä tiedostetaan, että nykyisen palvelutason ylläpitäminen kattavasti ei ole mahdollista tuottavuusohjelman puitteissa, mutta säästötoimien kohdennuksessa pitäisi viimeiseen asti välttää heikentäviä vaikutuksia verokertymään ja verovelvollisten veronmaksumoraaliin.

Valtiovarainministeriö edistää Verohallinnon kannalta merkittäviä hallitusohjelmahankkeita digitaalisuuden ensisijaisuudesta ja edesmenneen omaisen asioiden hoidosta kuten myös veronkannon digitalisoitumista koskevan hallitusohjelmakirjauksen toteuttamista. Hankkeiden toteutuminen luo edellytyksiä tuottavuushyötyjen saavuttamiselle Verohallinnossa.

Valtiovarainministeriö pitää Verohallinnon tehokkaan tietojensaannin turvaamista myös tulevaisuudessa keskeisenä tavoitteena. Verohallinnon laajat tietojensaanti-oikeudet edistävät oikeudenmukaista verotuksen toimittamista. Valtiovarainministeriö pitää esimerkiksi tärkeänä, että tietosuojasääntelyn tulkinnoista aiheutuneista haasteista huolimatta Verohallinnon on mahdollista jatkossakin hyödyntää rahalaitoksilla olevia tietoja uskottavan verovalvonnan ylläpitämiseksi.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on muuttanut turvallisuustilannetta myös Suomessa, jolloin myös varautumisen merkitys korostuu. Valtiovarainministeriö panostaa omalta osaltaan yhteistyön sujuvuuteen Verohallinnon kanssa myös varautumisasioissa.

Valtiovarainministeri

Riikka Purra

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Juha Majanen

Tiedoksi

Valtiovarainministeriö, vero-osasto
Valtiokonttori, tutkiahallintoa.fi
Valtiontalouden tarkastusvirasto